

Statoil

De som skaffer Norge oljeinntekter? Eller en evig utgiftspost for staten?

Du gir en tusenlapp til ungene og ber dem bruke litt fantasi på å kjøpe snop og godsaker. Så kommer de tilbake to timer etterpå med en 50-lapp og sier: "- mor / far nå orker vi ikke mer søtt, her er 50 kroner tilbake." Har ungene levert 50 kroner i overskudd? Orker Statoil å svelge unna alt det søte? Har Statoil noen gang levert overskudd?

Du trodde kanskje at det er Statoil som har sørget for at pengene har strømmet inn i ubegripelige mengder på oljefondet som norske borger nå skal nye godt av framover? Vi skal se litt på fakta her: hvor mye har staten brukt på Statoil og hvor mye yter Statoil tilbake i klingende mynt for eieren.

NYHETER:

[15.jul.04 Kavalkade og tilstandsrapport](#)

[15.jul.04 Korrupsjons-kulturen og hvorfor alt går galt](#)

[1.jun.04 Nytt nasjonalt oljeselskap?](#)

[7.feb.04 Selg Statoil! sier Dagens Næringsliv](#)

[31.des.03 Aksjefond: Eier du Statoilaksjer uten å være klar over det?](#)

[25.9.03: Hvem i all verden vil plassere barnebarnas sparepenger i Aserbajdsjan?](#)

INNHOLD

SELG HELE STATOIL! (KAST UT GJØKUNGEN NÅ!)	2
HISTORIKK	3
STATOIL, EN EVIG UTGIFTSPOST FOR STATEN	4
STATOILS UTENLANDSSATSING	5
REGNSKAP, STATENS UTGIFTER PÅ STATOIL	6
GRÅDIGHETSKULTUREN	6
ALTERNATIVET	6
KILDER	7
VIDERE LESING ARTIKLER, MM	7

Selg hele Statoil! (Kast ut gjøkungen nå!)

Som politisk bevisst menneske i Norge oppfordres du til å delta på folkeaksjonen for statens salg av Statoil.

Vi må bli kvitt denne kjempeparasitten!

Et privateid og gjerne ikke-norsk Statoil må gjerne prøve å drive råvareplyndring i Afrika, selv om det er moralsk forkastelig. Et norsk statlig eid selskap kan ikke i anstendighetens navn drive slik, det gir oss ufrivillige medeiere blod på hendene. Et Statoil med profesjonelle private eiere som setter krav og med en profesjonell ledelse ville etter alle solemerker gjort jobben bedre også her hjemme for å ivareta norske myndigheters interesser innenfor de styrings- og tilsynssystemer vi har.

Vi kan begynne med å uttrykke vår bekymring for statlig eierskap av Statoil overfor ansvarlige politikere. Det finnes mange saklige argumenter å hente fra de mange artiklene som er referert med linker på denne siden.

Oppsummering de viktigste argumentene fra de angitte kilder:

1. Statoils virksomhet har vært og er i direkte konflikt med
  - Norsk utenrikspolitikk generelt
  - Norsk ønske om å drive en etisk forsvarlig handel med u-land
2. Statoil har vært og er medansvarlig for

- Undertrykking av lokalbefolkning i land hvor de opererer
- Finansiering av krig i andre land, det gir oss alle medeiere blod på hendene
- Korrupsjon i Norge og andre land
- Miljøkriminalitet i Norge og andre land

3. Statoils virksomhet i Norge har vært og er motoren i utviklingen av høyt lønns- og prisnivå som er en hovedårsak til nedleggelse av tusenvis av norske arbeidsplasser. Bl.a rasing av norsk leverandørindustri som taper for spanske verft pga kostnadsnivået her hjemme.
4. Statoil har vært og er en økonomisk belastning for staten. Selskapet er avhengig av en eier som med jevne mellomrom fyller på med titalls milliarder til utenlandssatsingen og til reparasjon av milliardtaps prosjektene. Også i Norge, sist i Snøhvit-prosjektet der de sender en ekstraregning på 10 milliarder til staten

En vanlig vurdering er at Statoil aldri har klart å komme over krypestadiet i det de skal drive med operasjonelt og forretningsmessig, organisasjonen med 15000 ansatte er avhengig av å kjøpe de fleste tjenester utenfra (med unntak av et par områder der de selv tør å utføre tjenester). I en verdenssituasjon med færre konflikter i Midt-østen og normaliserte oljepriser ville Statoil etter manges mening ikke vært i stand til å oppnå driftsmessig overskudd selv med de etablerte anleggene

Send din mening til ministeren for olje og energi. Og husk å distribuere budskapet til alle kjente og be de bli med på e-post aksjonen.

Adresse: [E-post til ministeren](#)

Kopi til Bror Yngve Rahm, krf.postmottak@stortinget.no

(Formann i Energi- og miljøkomiteen)

Grunnlaget for aksjonen

Historikk

Den norske stats statsoljeselskap, Statoil, ble opprettet ved et enstemmig Stortingsvedtak, 14. juni 1972. Den politiske motivasjonen bak vedtaket var ønske om norsk deltagelse i oljeutvinningen fra starten av for å bygge opp kompetanse som kunne danne basisen for en nasjonal oljeindustri. Fra formålsparagrafen til statsoljeselskapet: Statoil skal selv, eller gjennom andre selskap, "drive undersøkelser etter og utvinning, transport, foredling og markedsføring av petroleum og avledede produkter." Det var ikke gitt geografiske begrensinger i formålsparagrafen, men det er vanskelig å forestille seg at politikerne i 1972 så for seg muligheten for et statsoljeselskap med tunge og risikofylte investeringer i utlandet eller forsøk på råvareplyndring i Afrika.

Statoils vedtekter ble ikke vedtatt i Stortinget før i mars 1974, de inkluderte paragrafer som påla styret å drøfte sentrale saker med industriministeren (senere med olje- og

energiministeren). Stortinget vedtok at regjeringen årlig skulle legge fram en melding om Statoils "planer og prosjekter med økonomiske oversikter og andre saker av vesentlig prinsipiell eller politisk betydning".

Så tidlig som i 1973 startet selskapet arbeid for å sikre seg petrokjemisk industri. Etter lobbyvirksomhet og oppkjøp endte arbeidet innen 1980 i helt eierskap i Rafsnes-anlegget i Bamble samt delt eierskap med Hydro i Mongstad-raffineriet. Statoil var tidlig ute med funderinger om moderniseringer av Mongstad, noe som etter hvert førte til at Hydro solgte sin andel til Statoil og Statoil stod igjen som ene-ansvarlig for en oppgradering. Prosjektet ble Statoil's svenneprøve i norsk oljeindustriutbygging og endte med mer enn 100% overskridelse eller ca 6 milliarder i ekstraregning til staten. (10 milliarder i statlig bergingsaksjon sier Kåre Willoch [5]).

Siden har Statoil stått ansvarlig for flere utbyggingsprosjekter, de største er offshore produksjonsanlegg på Gullfaks-, Sleipner-, og Åsgardfeltene, med vekslende resultater. Gullfaksutbyggingen ble forsøkt utført med Statfjord som 'mal' slik at lite kunne gå galt. I første fase av Sleipner-utbyggingen raste den første plattformen til bunns og ble skrotet, uten at Statoil har blitt klandret for dette. Åsgard-utbyggingen er som vi skal se i neste avsnitt et høydepunkt i overskridelser med ca 18 milliarder-sprekk.

2001 markerte et skillepunkt i norsk oljeindustripolitikk da staten delprivatiserte Statoil med et salg på ca 18% av aksjekapitalen samtidig som Statoil fikk ta med seg 15% av statens eierskap av de norske oljeressursene på sokkelen. Og svenneprøven for det delprivatiserte Statoil ASA ble Snøhvit-skandalen.

Statoil, en evig utgiftspost for staten

Om Mongstad var ille ble Åsgard enda verre, se f.eks

<http://aftenbladet.no/nyheter/okonomi/article.jhtml?articleID=37906>

18 milliarder++ i sprekk sier media, selv sier Statoil noen 10-talls millioner.

Eksempel på statlige gaver i det siste, se artikkel i Dagens Næringsliv, som ellers prøver å stå på makthavernes side:

[DN: På innsiden: Olje på billigsalg?](#) og

[DN: På innsiden: Uviktige milliarder?](#) og

[DN: Gavepakke til Statoil](#)

Aftenposten 16.12.01: '-Den norske staten har betalt 336,5 millioner kroner for å få Statoil på børs.'

'-Behandlingen i Stortinget skjer med en harelabb'

Les mer: [Den dyre veien til børsen](#)

Er det ikke slik at de som skaper verdier også fortjener noe ekstra? Er det ikke vi andre som bare er misunnelige fordi vi ikke sitter på den samme grønne greina? Nå er det slik at følgeeffektene for samfunnet blir formidable. Overflod av ressurser i Statoil har satt i gang raskere omdreininger på lønnsspiralen som gav kostnadssituasjonen i landet et ekstra puff som forsøkes bremsset med høy rente som igjen bl.a. har gitt en uvanlig sterk

norsk valuta. Mer konkret har dette rammet en rekke konkurranseutsatte næringer i landet som ikke er oljerelaterte. Økonomiske analytikere vil påstå at bildet er mer sammensatt, men hovedmekanismen er enkelt forklart i [Samfunnsspeilet nr. 6, 2001](#), se spesielt avsnittet 'Statoil er Norges Microsoft'. Statoil koster rett og slett landet titusener av tapte arbeidsplasser, selv utgjør oljebransjen ikke mer enn 1,4% andel av alle sysselsatte i Norge (SSB).

Gore Vidal sier i sin siste bok [The Last Empire](#) at det amerikanske samfunnet styres av oljeselskapene. Hvem styrer i Norge? Fra annen kilde har vi at avtalen ml Statoil og staten om overtakelsen av lisensandelene til verdi av 40 milliarder er hemmelig. Dagens Næringsliv antyder at Statoil aldri vil betale en krone over 28 milliarder, men mest sannsynlig: ingenting blir betalt siden dette oppgjøret mellom Statoil og departementet må holdes hemmelig. Med andre ord har Statoil et gedigent sugerør ned i statskassen.

Mot slutten av 2002 fikk vi overtøyren til Snøhvit-skandalen som til da hadde 5,8 milliarder i overskridelser. Aftenposten beregnet 18. desember 2002 at statens andel av dette er 90%.

De som tror at Statoil står for oljeinntektene i Norge tar helt feil - statens utbytte fra Statoil er smuler i forhold til oljeinntektene staten har i form av lisenser og skatter og avgifter, anslagsvis 1-2% Du kan selv regne det helt nøyaktig ut ved å se på statens utbytte i [Statoils årsrapport](#) og sammenligne med statens samlede inntekter fra olje- og gassvirksomheten i [Faktaheftet fra Olje- og energidepartementet](#).

Statoils utenlandssatsing

representerer verdensrekord i lottospill med andres penger der de ansatte selv ikke risikere annet enn enda flere frynsegoder og enda mer i bonusutbetaling. Så langt har ikke Statoil klart å presentere for media noen eksempler på at lottospillet i utlandet har medført forretningsmessige overskudd, bare en lang, vond rekke av milliardtap. Milliarder stjålet fra overskudd i virksomheten i Norge og som skulle vært utbytte til eieren - den norske stat. Mao: En lek med Ola og Kari Nordmanns penger på eventyrspill i utlandet. Aftenposten beregnet i 1999 at staten gjennom Statoil hadde svidd av ca 27 milliarder i utlandet på 90-tallet. Prognosene var den gang å bruke nye ca 30 milliarder ute de neste åra. Tar vi med fjorårets milliardsatsinger på risikoprosjekter i Iran og Brasil kan man gjette at minst 35 milliarder av statens penger til nå er gått med på spillebordet. Den positive effekten av børsintroduksjonen: Tidligere var det umulig å få vite noe offisielt om utenlandsvirksomheten. At selskapet gang på gang gikk på milliardsmeller ble bare kjent gjennom lekkasjer. Nå får aksjeeierne melding hver gang det skjer en milliardnedskrivning, det er Statoil forpliktet til i henhold til vedtekter for børsene i USA og Norge. F.eks. ble det den siste fadese i Venezuela i år behørig meldt, se [SA: Statoil tar stort tap i Venezuela](#)

Regnskap, statens utgifter på Statoil

Egenkapital: noen titalls milliarder

Tetting av Mongstad-hullet: 10 milliarder

Tetting av Åsgard-hullet: 12 milliarder

Tetting av Snøhvit-hullet: 5 milliarder

Brukt i utlandet, så langt uten inntekter: 35 milliarder

Overdragelse av 15% av statens eierskap av statens petroleumsressurser på norsk sokkel: ca 40 milliarder?

Totalt mer enn 100 milliarder

Grådighetskulturen

Børslanseringen av statsoljeselskapet i 2001 var mest av alt motivert ut fra grådighetskulturen i Statoil, der direktørene mente de kunne tappe ubegrenset antall millioner ned i egne lommer uten at det kom offentligheten for øre. De mente de var smarte nok til å utnevne seg som pilotbrukere av bonusordningen i 2000. Bonuspenger som forøvrig er koplet til Statoils' overskudd og børsverdi som igjen, i følge Statoil selv, avhenger av intensiteten på terror og krig i Midtøsten og frykt for nye kriger.

Dagbladet snuste opp saken: <http://www.dagbladet.no/nyheter/2000/11/14/227843.html>
Fra 2001 kom de vanlige ansatte med, med et bonustillegg på opp til 5% av grunnlønnen. Til sammenligning finnes det fortsatt ikke noe praktisk tak på direktørenes bonuser. Hvilke innvirkninger har det ekstreme lønnsnivået i Statoil og i oljevirkksomheten for øvrig på kostnads- og prisnivå i samfunnet?

Om direktørene i Statoil gav avkall på bonusene sine i 1-2 år ville det sannsynligvis vært tilstrekkelig til finansielt å sette tiltak til å unngå sult katastrofen i Angola og i de rammede nabostater.

Statoil mener bonuser er prestasjonslønn. Men hva er en prestasjon i Statoil? Minimalisere pengesløsning og overskridelser? Påføre skattebetalingene stadige ekstraregninger? Olav Fjell's prestasjoner kan vi jo alle vurdere i Snøhvitprosjektet! [Dagens Næringsliv har den 21 februar 2003](#) spekulert i at Fjell sin innsats i 2002 vil verdsettes til en ekstra bonus på 1 million! Grådighet og korrupsjon går hånd i hånd. Det kom til overflaten i Statoils såkalte Iran-skandale som ende med at Fjell ble honorert med 7,5 millioner.

Alternativet

til full privatisering av Statoil er en oppsplitting i en norsk og en internasjonal del. Den internasjonale delen bør være norske skattebetalere uvedkommende, dvs fullprivatisert. Den norske delen bør ideelt sett være et Statoil med den formålsparagraf som Stortinget opprettet i 1972. Det vil si et fullstatlig selskap for å ivareta nasjonale interesser ved å "drive undersøkelser etter og utvinning, transport, foredling og markedsføring av petroleum og avledede produkter." Men etter at Statoil råkjørte Stortinget til avtalen om delprivatisering i 2000 og 2001, så virker dette eneste fornuftige alternativet til et fullstendig privatisert Statoil nå helt urealistisk.

Vi trenger å bli mer opplyst om de ulike effekter av 'oljen' samfunnsmessig, økologisk og miljømessig, og vi trenger en åpen debatt som bør avklare om er inne på en utvikling vi egentlig ønsker. Er det slik at det er en demokratisk styring av de norske interesser innen næringen, eller lar politikerne seg uansett styre av oljeselskapene? Og ikke minst, vi trenger en debatt om vi fortsatt ønsker et stats- oljeselskap som arbeider for å utplyndre råvarer i utviklingsland. Slik sett er [Dagbladets Magasinartikkel den 7. september](#) om Statoil i utlandet og [Dagbladets artikkel den 4. mai om oljefondet](#) en fin liten begynnelse. Det er skremmende at det mangler politisk opposisjon til den offisielle olje- og energipolitikken i landet. Vi registrerer en full oppslutning om statens internasjonale oljeforretning basert på en felles enighet om at 'Det er viktig for norsk petroleumsnæring å kunne utnytte den unike petroleumskompetansen i internasjonal virksomhet' (olje- og energiministeren) – en holdning preget av god gammeldags imperialismetenking.

Kilder

- [1] Artikler på Høyres nettsted <http://www.hoyre.no>
- [2] Arkiv artikler i Aftenposten, Stavanger Aftenblad og Dagbladet.
- [3] Artikler hos FAFO.
- [4] SSB: Samfunnsspeilet nr. 6, 2001
- [5] Kåre Willoch 25 januar 2000: Innledning til debatt i Den Polytekniske Forening

Videre lesing artikler, mm

- [6] [Øystein Noreng: Statsselskap – et gode for nasjonen?](#)
- [7] [Foredrag på konferansen *Olje og makt* i Oslo den 12. september 2002.](#)
- [8] Svein S. Andersen og Ole Gunnar Austvik:
[Nasjonal handlefrihet - nye internasjonale rammebetingelser. Petroleum, makt og demokrati](#)
- [9] [Tarjei Leer-Salvesen, NorWatch, Framtiden i våre hender: I gode hender - pdf format](#)
- [10] [Falk International: Statskapitalisme og korrupsjon](#)
- [11] [Anbefalt av de største aviser: En fortelling om oljelakeienes makt](#)

Linker til gode nettsider

[Høyre: artikkel i 1997 'Hvordan Statoil styrte Stortinget'](#)

[Dagsavisen: Bidrar til plyndring](#)

[RORG: Hvorfor så taust om Statoil i Angola?](#)

[Norwatch: I gode hender, del 1](#)

[del II](#)

Dagbladet, Magasinet

[Til siste dråpe](#)

[Finansierer død og fordervelse](#)

Updated July, 15.st 2004. Copyleft o 2003, knutbenkbakkan@yahoo.com
No Rights Reserved, please copy and distribute